

KS. JAN DOHNALIK

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

e-mail: j.dohnalik@uksw.edu.pl

ORCID 0000-0003-0674-2921

Doktorat ks. mgr. lic. Wojciecha Ciołka

18 czerwca 2024 roku przed Radą Dyscypliny Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej pt. „Prezbiter senior w prawodawstwie Kościoła powszechnego i Kościoła w Polsce”, napisanej przez ks. mgr. lic. Wojciecha Ciołka, pod kierunkiem ks. dr. hab. Marka Saja, prof. UKSW. Sesji Rady Dyscypliny przewodniczył Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, ks. dr hab. Dariusz Borek, prof. UKSW.

Po zaprezentowaniu przez promotora sylwetki doktoranta, ten ostatni przedstawił główne założenia przedstawionej pracy doktorskiej oraz podstawowe pytania badawcze.

W rozprawie doktorskiej został podjęty ważny temat prezbitera seniora zarówno w prawodawstwie powszechnym, jak i partykularnym. Autor przeprowadził poważną kwerendę biograficzną, zwłaszcza źródłową, studiując dogłębnie dokumenty soborowe, papieskie oraz dykasterii Kurii Rzymskiej, a jednocześnie gromadząc pokaźną dokumentację prawa partykularnego obowiązującego w Polsce. Autor posługiwał się głównie metodą dogmatyczno-prawną, wyjaśniając poszczególne normy prawa, uzupełniając ją o dwie inne metody: teologiczno-prawną oraz historyczno-prawną. Postawił ważne pytania badawcze: Jak troska o prezbitera seniora została uregulowana w prawie powszechnym Kościoła łacińskiego? Czy kapłani w Polsce mają zapewniony godny byt, opiekę zarówno materialną jak i duchową i mogą spokojnie przeżyć swoją „jesień życia”? Czy mają możliwości

dalszego rozwoju oraz czynnego udziału w życiu Kościoła i społeczeństwa? Czy w Kościele w Polsce jest ustanowiony program opieki nad księżmi seniorami? Czy wszyscy mają takie same możliwości zaspokajania potrzeb – od tych podstawowych po bardziej zaawansowane? Czy metropolie mają wyznaczone wspólne cele i program dotyczący księży emerytów? Czy w Polsce jest powołana specjalna instytucja kościelna zajmująca się wyłącznie sprawami księży seniorów?

Korpus pracy został podzielony na trzy rozdziały. W pierwszym rozdziale Autor wyjaśnił podstawowe pojęcia, takie jak prezbiter diecezjalny, prezbiter senior, inkardynacja oraz troska. Przedstawił także główne powody przejścia prezbiterów na emeryturę oraz starał się doprecyzować, w jaki sposób realizowane jest zobowiązanie do troski o prezbiterów seniorów. W drugim rozdziale Doktorant podkreślił praktyczny aspekt troski o wymiar duchowy i duszpasterski prezbitera seniora, który wyraża się we wsparciu duchowym innych kapłanów, w spełnianiu dalszych posług kapłańskich, a także w uczestnictwie w organach kolegialnych w Kościele partykularnym. Natomiast w rozdziale trzecim Autor ukazał tę troskę w wymiarze ludzkim i materialnym, na podstawie prawa partykularnego poszczególnych diecezji oraz informacji od nich pozyskanych. W tej części pracy analizie poddał uregulowania partykularne w kwestii zamieszkania, wsparcia finansowego oraz wypełnienia testamentu prezbitera seniora.

Odpowiadając na pytania badawcze, Doktorant podkreślił, że w zasadniczym zakresie emerytowani kapłani mają zapewniony podstawowy byt oraz opiekę materialną. W wymiarze finansowym podlegają oni pod polskie prawo i dlatego z racji odprowadzanych w czasie aktywności zawodowej składek przysługuje im emerytura lub renta. Ponadto w wielu diecezjach funkcjonują fundusze wzajemnej pomocy kapłańskiej, utrzymywane z regularnych składek pracujących prezbiterów. Takie fundusze pozwalają na regularne wsparcie na emeryturze lub udzielenie jednorazowego wsparcia w razie poważnej choroby lub niezdolności do samodzielnego funkcjonowania. Jednocześnie Autor wskazał, że poszczególne metropolie i diecezje nie mają wyznaczonych jasnych wytycznych w kontekście troski o prezbiterów seniorów,

a na poziomie Konferencji Episkopatu Polski nie ma nawet ogólnych standardów opieki i troski w tym zakresie.

Recenzentami przedstawionej dysertacji byli: ks. dr hab. Robert Kantor, prof. UPJPII, ks. dr hab. Kazimierz Dullak, prof. US oraz ks. dr hab. Janusz Gręźlikowski. Każdy z recenzentów ukazał pozytywne walory pracy oraz przedstawił pewne uwagi krytyczne, do których Doktorant odniósł się w trakcie obrony. W końcowych wnioskach wszyscy recenzenci ocenili dysertację jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawom doktorskim, zarówno pod względem merytorycznym, jak i formalnym. W czasie obrony Doktorant opowiedział wyczerpująco na zadawane pytania i wyjaśnił przedstawiane wątpliwości.

Rada Dyscypliny Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy, opinie recenzentów oraz pozytywną konkluzję obrony, nadała ks. mgr. lic. Wojciechowi Ciołkowi stopień naukowy doktora nauk społecznych w dyscyplinie prawo kanoniczne.